ئامانجی دەولەتی تورکیا فراوانخوازییە ، پەکەکە بەربەستە ... لە تورکییەوە

لە تورکییەوە : ....

فەهمی ئیشک: لە میدیاهەبەر و بەرنامەی گیویندەمەوە ئێوارەباش. گەڕەشوێنی زینی وەرتێ، هەڵوێستی پارتە سیاسیەکان، هەنگاوەکانیان بۆ چارەسەری پرسەکە، هەم بە وردی گفتوگۆ لەسەر لێدوانەکانی ئەم دواییەی باشور، ڕۆژئاڤا، باکوری کوردستان دەکەین . میوانەکانم ئەندامی کۆنسەی بەڕێوەبەری کەجەکە زوبەر ئایدار و هاوسەرۆکی کۆنگرەی گەل ڕەمزی کارتالن. بەخێربێن.
هەروەها پێنج هەڤاڵی دیکەی رۆژنامەوان لەگەڵمە کە پێکەوە پرسیار لە میوانەکانمان دەکەین. جاهید مەروان، هاڤال ئاسلان، ئامەد دیجلە، گوڵستان ئیکە، سەعید ئەڤرێن، ئەوێش بەخێربێن. بۆ ئەوەی کە درێژی بکەمەوە یەکەم پرسیار لە بەڕێز ئایدار دەکەم ، لە زینێ وەرتێ چی ڕوودەدات؟

زوبەر ئایدار: دیارە کە ئەجێندای هەموو دونیا کرۆنایە. بەلام رودواێکی وەها لەم قۆناغەدا هەم مایەی غەمگینی هەم و مایەی تەفکرینە کە لە زینی وەرتێ ڕوودەدات. لەوێ هەرێمەکی گوزەرگە یان سنور نیە کە ڕووبەروبونەوەی کرۆنا ببنەوە. ڕاست نیە کە پاساوی ئەوە دەهێنریتەوە گوایە کرۆنا هەیە و هاتوچۆ هەیە، تێنەگەیشتین کە چۆن بە تانک بەرەنگاری کرۆنا دەبنەوە.

فەهمی ئیشک : بەڕێز کارتال ئەوە چی دەلێن، بۆچی دۆخەکە گەیشتە ئەم ئاستە؟

ڕەمزی کارتال: دەبێ پەیوەست بە دۆخی تورکیاوە مەسەلەکە شیبکەینەوە کە لەڕووی سیاسی،سەربازی و ئابوری لە قەیراندایە. فاشیزمی ئاکەپە-مەهەپە ڕووبەروی قەیرانیک بونەتەوە هەم لە لیبیا ، سوریا شکستیان هێناوە و ئەوەش ڕەنگدانەوەی هەیە لە ناوخۆدا. کرۆنایان کرد بە دەرفەت بۆ دەستکردن بەهەڵمەتێکی ئەنجامگرتن لە دژی بزوتنەوەی ئازادی کوردستان. ئەو هەڵمەتەی کە لە ۲۰۱۸ەوە دەستیان پێکردووە دەیانەوێ تەواوی بکەن.
گولستان ئیکە: قەیرانێک لە ئارادایە، هێز هاتونەتە بەرامبەری

یەک، پێشتر دیدار هەبوو و دانوسان هەبوو چی بوو گەیشتە ئەو ئاستە؟

ڕەمزی کارتال: کەجەکە هەوڵی هەبوو کە هەم لەگەڵ دوو پارتی ناو دەستەڵاتی باشور دیدار ئەنجام بدات بۆ ڕێگرتن لە هەر ئالۆزییەک بەڵام پارتی هەمیشە خۆی بەدوور گرت لەو هەوڵانە نەک وەڵامی نەدایەوە بەڵکو هێزیان گواستەوە، هەر چۆن سوپای تورک هێزی گواستەوە بۆ سەرەکانی و گرێ سپی، دیارە کە دەوڵەتی تورک لە ساڵی ٢٠١٩ هێزی زیاتری گواستەتەوە بۆ باشور. داوا لە پارتی کرا بەراستەوخۆ و ناراستەوخۆ کە هاوکار نەبێ لەو جموجوڵەدا، بەڕێی کەسایەتی و هەندێ ڕێگەی تر پەیامان بۆ ناردن بەلام نەک وەڵامیان نەدایەوە ئەم ڕوداووانەی زێنە و وەرتەی لەکەوتەوە، هێرشکرایە سەر مخمور. لە هێرشی سەر زینی وەرتە سێ گەریلا و هەم لە کامپی مەخمور سێ ژن ژیانیان لەدەستدا. سەرەخۆشی لە کەسوکارییان و گەل دەکەم. دەبێ بگوتریت کە ئەو سێ گەریلایە بە سەردانی هیزەی پارتی چوبوون وشیاریان بدەنە بە ئەوەی نەبنە زەمینەی شەڕ و داوایان لێکردن کە لەوە دوور بکەنەوە. سەردانەکەی ئەوان زۆر گرنگ بوو بۆ ئەوەی ڕێ لە شەڕ بگیرێت و بایەخیان بە دیالۆگ دا و بە ڕیگرتن لە هەر ئەگەرێکی شەڕ. بەڵام دواتر هێرش دەکرێتە سەریان، سێ گەریلا ژیانیان لەدەست دەدەن. ڕێک وەک ئەو دوو شەڕڤانەی یەبەشە کە ڕێگریان دەکرد لە هێرشی پارتی بۆ سەر خانەسور. لەڕاستیدا ئەوەی هێرش دەکات دەوڵەتی تورک بەلام ئەوەی زەمینە خۆش دەکات پارتیە. کاربەدەستانی کەجەکە و بەتایبەتیش ئەندامی کەنسەی بەڕێوبەری کەجەکە مستەفا کاراسوش گووتی: " بەهیچ شێوەیەک لانگری شەڕ نیە" بەڵام وەرای ئەوەش پارتی هێز دەگوازێتەوە. لە ئەگەری هەر شەڕێکدا، ئەو شەڕە ئیماژی کورد تێکدەدات و خزمەت بە داگیرکەران دەکات. دۆخەکە زۆر مەترسیدارە، مەترسیەکە تەنیا لەنیوان دوو هێز یان تەنیا لە هەرێمەکدا نیە . بەڵکو خراپبوونی ئەو ئیماژەیە کە کورد لە دونیادا بەدەستی هێناوە ، ورەی گەلەکەمان تێک دەدات. دەبێ هەموو کەسێک وریا بێت لەو پێشهاتانە.

ئامەد دیجلە: دەمەوێ سەرنجتان بۆ سەر لێداونەکەی نێچیرڤان بارزانی راکێشم کە دەڵێ : " مەسەلەکە گەورە دەکرێت و کێشەیەک نیە کە چارەسەر نەکرێت" هەمیش واپێدەچێ لە قسەکانیەوە کە رسکی شەڕ زۆرە، هەم ئاماژە بە ئاستی چەکەکانی تورکیا دەکات کە شارەزایانە لە ئامانجەکانی دەدات. پاشان دەڵێ ؛ " پەکەکە لە باشور ڕەوا نیە و دەبێ دەرچێ" ئیشارەت بە بوونی چەک دەکات لە کامپی مەخمور و زۆر

ئاشکرا کامپەکە دەکاتە ئامانج. لەبەر تیشکی ئەو لێدوان و هەواڵانە دەکرێت چۆن دۆخەکە ببینین؟

زوبێر ئایدار: لێدوانەکەی نێچیرڤان لەلایەک دەلێ مەسەلەیەک نییە چارەسەر نەکرێت، کە ڕووی لە یەکێتیە، بەلام کە دێتە سەر پەکەکە دەلێ ؛ " دەبێ دەرچن و هێزێکی ڕەوا نییە". جارێ پەکەکە ئەوە ماوەی ٤٠ سالە پەکەکە لەوێیە، با نێچیرڤان بارزانی لە سەرسوپای تورکیا قسە بکات کە ٤٠ بنکەی سەربازی لەوێیە، سیخوڕی میت جرت وفرتیانە. ئەو هەلوێستە، هەڵویستکی ڕەوایکردنی هێرشەکانە، مرۆڤ وشەیەک نابینێتەوە کە وەسفی ئەو لێدوانەی نێچیرڤان بارزانی پێبکات. کەسێک بەناوی کوردەوە قسە بکات ناکرێت ئەوە هەڵویستی بێت. وەک ئەوەی کە کامپی مەخمور کامپی سەربازی بێ، هیچ هەڵوێستێک نیشان نادات لەبەرامبەر ئەو هەموو هێرشەی دەولەتی تورک کە دەکرێتە سەر خەلکی باشور. چ زوو بیرتان کرد گەریلا چ رۆلێکی بینی لە مەخمور و لە پاراستنی باشوردا ، خۆتان نەچوون سەردانتان کردن؟. ئەگەر لەوە هێزێکی پاراستنی نەبێت چۆن ئەو خەڵکە بپارێزرێت ؟ کە بەرگری دەکات؟. دوو رۆژ لەمەوبەر دوو سەربازی عیراقی لەوێ کوژران. ئەوە لە موسڵ، شەنگال، هەرێمەکەتان ناپاراست، خەڵک ناچارە خۆی بپارێزێت. دەبێ ئەوە راست بخوێنریتەوە. کەس با پاساو بۆ هێرشی تورک نەهێنیتەوە. دەولەتی تورک دوژمنی کورد، دوژمنی باشورە، چۆن هەروا زوو هەلویستی تورکیاتان لە سەر ڕیفراندەم لەیاد کرد. بۆ؟ مەگەر کورد مافی پاراستنی نییە؟ ، باپیری نێچیرڤان بارزانی چی دەکرد کاتێ حکومەتی عێراقی هێرشی دەکرد؟ بەرگریان نەکردووە؟ تۆ کە تاوانبار دەکەی ، بەپێی تۆ بێت نابێت کورد بەرگری بکات؟ کورد نابێت خۆیان بپارێزن؟ تورکیا تاوانبارمان دەکات دەلێ بۆ بەرگری دەکەن؟ لێدوانەکەی نێچیرڤان بارزانی مایەی قبوڵ نییە، دەبێ خۆی ڕەچاو بکاتەوە دەبێ کەسێک کە خۆی بەسەرۆکی هەرێمێک دەبینێ، وەها قسە ناکات.

فەهیم ئیشک: رووی پەیامەکەی نێچیرڤان بۆ کێ بوو ؟

رەمزی کارتاڵ : نێچیرڤان بارزانی پەیامەکەی بۆ کێیە؟ بۆ دەولەتی تورکیایە و بۆ رازی کردنی ئەوانە. هەمان پەیامی بۆ سەردەمی هێرشی سەر سەرێکانی هەبوو، کاتێ دەوڵەتی تورک هێریشی کرد ، نێچیرڤان بارزانی لە قەتەرە وتی؛ دەولەتی تورک کێشەی لەگەڵ پەکەکە هەیە لەگەڵ خەڵکی کورد نییە لە سوریا، بەئاشکرا هێرشی سەر سەرێکانی ڕەوا کرد کاتێ بەردومان کرا. دەوڵەتی تورک لە ٣٠٠ کم سنوری ڕۆژئاڤا هاتەتە ناوەوە بەلام نیچیرڤان بارزانی هیچ شتێک لەسەر

ئەوە نالێت ، بە پێچەوانەوە هێرشی تورکیا ڕەوا دەکات. کامپی مەخموور کە خەڵکەکەی لە ئەنجامی کۆمەڵکوژی دەوڵەتی تورکیا هەڵهاتوون بەڵام ئەو هێرشی سەر ئەو کامپە ڕەوا دەکات. نەچیروان بارزانی لە لیدوانەکە ڕۆژنامەوانەکەدا دەڵێ؛ " پەکەکە لەوێ ڕەوا نیە" واتە سوپای تورکیا لەوێ ڕەوایە. دەوڵەتی تورک بە سەربازی، ئیستخباراتی ، بازرگانی ، ئابوری و سیاسی باشوری داگیرکردووە. لیدوان و هەڵوێستی نچێرڤان بارزانی هەڵەیەکی مێژوویە.

گوڵستان ئیکە: داخۆ ئەرک و مسیۆنی پەکەکە چیە؟

سەید ئەڤرەن: پەکەکە داوای لێکرا کە وەک هێزێکی پاراستن هاوکاری بکات لە شەڕی دژی داعش، ئێستا چ گۆڕاوە ؟

ڕەمزی کارتال: گەریلا و پەکەکە، هێز و بزوتنەوەیەکی کوردستانیە ، بزوتنەوەیەکە بۆ ئازادی کوردستان.هەرچەن کاتێ داعش هێرشی کردە سەر مەخمور ونزیکی هەولیر بەوە ، لەوێ گەریلا خەڵکەکەی پاراست. پەکەکە و گەریلا لەکوێ پێویست بێت لەوێ دەبێت. مەسعود بارزانی خۆی سەردانی مخموری کرد و سوپاسی کرد و پیرۆزبایی کرد و ڕۆڵەکەی قبوڵکردن. خۆ بەخۆ لەوێدا هێزێکی سەربازی نیە، بەڵام کاتێ گەریلا چووە ئەوێ بۆ پاراستنی خەڵک. وەکو تر ڕەوایی پەکەکە لە دەستی خەڵکدایە ، ڕەوایی بزوتنەوەیەک لە دەستی هیچ هێزێکدا نیە. دەربڕینی ئەو لێدوانە لە لایەن نەچیرڤان بارزانیەوە هەڵەیەکی مەزنە. دۆخەکە مەترسیدارە و پڕڕسکە. دەبێ گەلەکەمان زۆر وشیار بێ ، گەڵ هێزی چارەسەری پرسەکانە. پەکەکە بە پاڵپشتیەکی گەورەی خەڵک لەوەیە. ئەو ناڕەوایی نیشاندانەی لە باشور، هەر دەبێ لەلایەن خەڵک، هێزە سیاسیەکان، ڕۆشنبیران، نوسەران، سیاسەتمەداران و خەڵک وەڵام بدرێتەوە. خەڵک ڕەوایی دەدات بە بزوتنەوەیەک.

زوبەیر ئایدار: پەکەکە بزوتنەوەیەکی مرۆڤایەتیە، تەنیا بزوتنەوەیەکی باکور، یان ڕۆژئاڤا ، یان باشور یان ڕۆژئاڤا نیە، لە کوێ پێویست بێت لەوێ دەبێت. بزوتنەوەیەکی پاراستنی گەلە. بە بانگەوازی گەل لەوێیە، لە کەرکوک، مەخمور، هەولێر، شەنگال شەڕی دژی داعش کرد. پەرلەمانتاری یەکێتی ئارێز عەبدولا خۆی گووتی ؛ " نابێ نانکوێر بین، ئێمە داوامان لێکردن کە بین هاوکاری بکەن" . لە کوێ هێرش بکرێتە سەر گەل پەکەکە لەوێ دەبێت. ئەو قسانەی نەچیروان بارزانی کردی لایەق بە گەلی کورد نیە. دەبێ کەس بەزاری تورکیا قسە نەکات. بە پێتانوایە دەوڵەتی تورکیا بە هێرشی سەر ڕۆژئاڤا دەکات، هەزاران سیاسەتمەدار لە زیندانەکانی تورکیان ،

قاتڵەکان بەردەدەن لەم سەردەمی کۆرۆنایەدا بەلام سیاسەتمەدارانی کورد بەرنادەن. تا ئەو ئاستە دژومنایەتی گەلەکەمان دەکەن. لە باوەڕەدام گەلەکەمان ئەو راستیانە دەبینیت و هەلوێست نیشان دەدات.

هاڤاڵ ئاسلان: نێچیرڤان بارزانی وتی ئەو هێز جوڵاندنە بەدەستپێشخەری حکومەت کراوە، دیارە یەکێتی و گۆرانیش لە حکومەتدان. تا ئێستا یەکێتی لێدوانێکی ڕوونیان نەداوە یان لانی کەم هەمان بۆچونی پارتیان نیە. نێچیرڤان بارزانی کە سەرۆکی هەرێمە وەک بەرپرسێکی حزبی قسە دەکات. داخۆ ئەوە سیاسەتێکی درێژخایەنی بیکاریگەرکردنی یەکێتی نیە؟

فەهیم ئیشک : داخۆ ئەوە ئالۆزییەکیش نیە لە نێوان پارتی و یەکێتی؟

زوبێرئایدار: دیارە کە یەکێتیش ناڕەحەتە لەو هێز جوڵاندنەی پارتی. یەکێتی هەڵوێستی بە لێدوان نیشان دا لەبەرامبەر هێنانی ئەو هێزە. لەڕاستیدا ئەوەی کە پارتی دەیکات گوشاری تورکیایە بۆ سەر یەکیتیش. تورکیا لە دژی هەموو دەستکەوتێکە ، تورکیا بەش بەش هەنگاو بۆ خستن دەنێت و دەلێ لە دژی پەکەکە ئەوە دەکەم ، دوایی بەلاوازکردنی پەکەکە ڕوو لەوانی تر دەکات، هەر چۆن لە کاتی ریفراندۆم کردی. هەم یەکێتی نارەحەتە، هەم وەزیرەکانیان ناڕەحەتن و لێدوانیان دا. هەم گۆڕان ناڕەحەتە، چونکە دەزانن کە دانوسانیان لەگەڵ دەکات لەحکومەت بەڵام پارتی خۆی بریار دەدات و لەگۆڕ خۆی دەجوڵێتەوە. یەکێتی و گۆران دەزانن کە پیلانەکە تەنیا لەبەرامبەر پەکەکە نیە، بەلام تورکیا دەیەوێ ئەوان وەک ئامرازێک بەکاربێنیت. لەنیو خەڵک دا نارەزایی هەیە، پارتەکانی تریش نارەزایان دەربڕی.

هەڤال ئاسلان: پێتانوایە کە یەکێتی و گۆران بکەونە هەمان تەوەری پارتی ؟

زوبێرئایدار: چاوەڕوانی ئەوە ناکەین کە یەکیتی هەنگاوێکی پالپشتی کردن لە پارتی بنێت و ببیتە ئامرازێک ، ئەوان مەسەلەکە دەبینن. ئەگەر نێچیرڤان بارزانی دەلێ؛ " مەسەلەیەک نیە کە چارەسەر نەکریت" ئەوە بەهۆی هەڵوێستی یەکێتیەو□ یە.

جاهید مەروان : داخۆ ڕسکی شەڕ هەیە بەهۆی ئەو جوڵانەی هێزەوە؟ داخۆ رسکی شەر هەیە لەنێوان پەکەکە و پارتی ، یان یەکیتی و پارتی

هەیە؟ داخۆ هەوڵی پەکەکە هەیە بۆ دانوسان لەسەر چارەسەریەکی بێشەڕ و بێخوێنڕشتن ، ناوبژیوانیەک هەیە؟

فەهیم ئیشک: پێشتر مەسعود بارزانی وتی " شەڕی براکوژی ڕوونادات" بەلام خانەسور ڕووی دا، داخۆ لەم قۆناغەدا ڕسک هەیە؟

ڕەمزی کارتاڵ : زانیاری لە بەردەستماندا نیە، نازانین کە هەوڵەکان لە چ ئاستێکدا بەهۆی کێشەی ئاسایشی لەهەرێمەکە. بەڵام بێگومان هەوڵ هەن. خەڵکی ناوچەکە چوون داوایان کرد کە ئەو هێزانە لەوێ نەمێنێت. بەڕێز مەسعود بارزانی پێشتر وتبووی کە؛ " شەڕ ڕوونادات " ئەمەش چاوەڕوانییەکەمان ئەوەیە، بەڵام ڕاستیەکی بەرچاو هەیە کە پێشمەرگە چۆتە ئەوێ بە زانیاری و ڕەزامەندی سەرۆکی هەرێم، سەرۆکی حکومەت و سەرۆکایەتی پارتی بووە. لەکۆبونەوەی مەکتەبی سیاسی پارتی دا زینی وەرتێ هیچ لە ڕۆژەڤدا نەبوو وئەوەش مایەی سەرسوڕمانە. بەلام لەدوانی نەچیرڤان بارزانی خراپ بوو. لەڕاستیدا هیوداری باشیی بۆ دۆخەکە خراپ نیە، بەلام لەواقیع دا شتێکی تر هەیە.

زوبێرئایدار: کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان هەوڵ دەدات لە هەرێمەکەدا، دیارە کۆمیتەیەک هەیە کە دیالۆگ لەگەڵ لایەنەکان دەکات، دکتۆر مەحمود عوسمان کەوتۆتە بەینەوە، هەوڵی ژمارەیەک لە ڕۆشەنبیران لەئارادایە. ئەوەی کە مەسعود بارزانی پێشتر گوتبووی ؛ " شەڕی برا کوژی ڕوونادات" بۆ ئێمە هێشتا لەجێی خۆی دایە، بزوتنەوەکەمان تا دوایی کراوەیە بۆ دیالۆگ. بەڵام، شتێک ڕووبدات ئێمە بەرپرسیار نین. چاوەڕێ بووین نچێرڤان بارزانی لە جێی ئەوەی ڕەوایی بە هێرشیەکان تورکیا بدات، بڵێ دەکرێت کێشەکان بە برایەتی چارەسەربکەین، چاوەڕێی بووین بڵێ دیدار ئەنجام دەدەین و چارەسەری دەکەین. ئەگەر تا ئێستا شەڕ ڕووینەداوە ئەوە لە هەوڵ و لەبەرچاوگرتنی هەڤالانی ئیمە بووە و چاوەڕێ دەکەین هێزەکانی تر هەمان هەڵوێستیان هەبێ. کێ شەڕی دەوێ؟ بێگومان هێزەکانی داگیرکەر شەڕیان دەیانەوێ.

هەڵوێستی پارتی، یەکیتی و گۆران چی بوو لە کۆبونەوەکەی کۆنسۆلی تورکیا لەهەولێر ؟

سەید ئەڤرەن: ڕسکەکە گەورەیە. لەدوای ساڵی ٩٩ ەوە خەڵکی باشور شەڕی نەاوێت. خەڵک ناڕەزایی دەربڕی و تەنانەت پێشمەرگەکان دەیانگوت چەک فڕێ دەدەین بەلام شەڕمان ناوێت. لەشەڕی ٢٠١٥ دا

موختارەکان مۆرەکانیان دایەوە بە حکومەت و پێیان گووتن؛ " فەرموو
مۆرەکانتان ببەنەوە ، ئەمە هەرێمی ئێمەیە و خەڵک لیرە بە ئاشتی
دەژی" پلانی تورکیا هەیە، بەر لە هێز جوڵاندن بەرەو وەرتێ،
کۆنسوڵی تورکیا هاکان کاراجای لە هەولێر لەگەڵ پارتی ، یەکێتی و
گۆڕان دیاری ئەنجامدا. لەو کۆبونو□ی□وەی هەولێردا، یەکیتی و گۆڕان
نارەزایی دەردەبڕن . هەر لە سەرەتاوە کێشە هەیە لەسەر پیلانەکە.
دیارە ڕسکی شەڕ هەیە بەلام نەک تەنیا لەو هەرێمە، پێموایە کە دەبێ
لەو ڕووەوە هەلسەنگاندنی لەسەر بکرێت.

رەمزی کارت□: □سکی ئەو مەسەلەیە لەسەرەتا ئەوەیە شەری لێبکەویتەوە. تەنیا بە مەسەلەیەکی لۆکاڵیەوە نامێنیت. بەزینی وەرتێ سنوردار نیە، پیلانی دەولەتی تورکیا بۆ لەناوبردنی ئیرادەی ب□زوتنەوەی ئازادی کوردستان، دەستگرتن بەسەر شارەوانیەکان، شوێنەوارە مێژوویەکان، زیندانی کردن سیاسەتمەداران و چالاکڤانانی بزوتنەوەی ژن، لە ئیمرالی لەکاتێکدا کە ڕسکی کرۆنا هەیە بەلام ڕێبەر ئۆجالان هیچ زانیاریەکی لەباری□وە نازانرێت، هێرشی سەرتاسەری بۆ سەر رۆژئاڤا هەیە. لە باشور و دەرەوەی وڵات لە کوێ دەستکەوێکی کورد هەبێ هێرش دەکاتە سەری و دەیەوێ لەناویبباب. ل□ بەرئەوەی کە قەندیل وەک ناوەندی ئیرادەی بزوتنەوکەیە ، دەیەوی هێرش بکاتە سەری، ئەندامی کۆنسەی بەڕێوەبەری کەجەکە مووراد کارایلان وتی" ئەگەر هەوڵی هێرش و شکاندنی ئەو ئیرادەیە بدرێت ، چیمان لەدەست بێت دەکەین" . شەڕ بە سنورێکەوە نامێنیتەوە. گەریلا وەلام دەداتەوە لە هەر جێیەک لێی بن". نەک تەنیا قەندیل بەڵکو هەموو جێیەک دەبێتە مەیدانی شەڕ، باش دەزانریت کە لە شێلادزێ چۆن هێرش کرایە سەر بارەگاکانی تورکیا. ئەوە دوو سالە بزوتنەوە، ڕێکخراوەی مەدەنی، کەسایەتی، رۆشەنبیر، قەڵقانانی زیندوو، هاتن و چوونی خەڵک بۆ قەندیل و هەولەکانیان بەبەرچاوەوەیە، دیار کە خەڵک پۆتانس□□□□لکی گەورەی هەیە کە دەکەویتەگەڕ لەبەرامبەر هەم داگیرکاری و هەم سیخوڕەکانیان. ئەمە زۆر ڕوونە، کە خەڵک دۆخەکە دەباتە قۆناغێکی ترەوە. ئەوە تەنیا مەسەلەی پەکەکە یان گەریلا نیە، مەسەلەی گەلێکە. کەس حسابی هەلە نەکات. حساب گەورەیە و بۆ شکاندنی ئیرادەی بزوتنەوەکەمان، بەلام ئەوەی گەریلا و گەلەکەمان بەو بەرخودانەی ئەنجامیداوە لەماوەی ڕابردوودا سەلماندوویەتی کە هێرش هەبێت چۆن خۆی دەپارێزیت. ئەوە زۆر ڕوونە. بانگەوازی لە هەموو کەسێک دەکەین کە جدییانە ما□□□ ل□گەل دۆخەکە بکەن و رسکی شەڕ زۆر گەورەیە.

گولستان ئیکە: دەوڵەتی تورکیا هەنگاو بە هەنگاو چووە پێشەوە لە خاکورکێ و خنێرە بارەگای دامەزراند، ئێستاش دەیەوێ بەرەو قەندیل

بچێت، داخۆ ئەمە وەک دوایین هەنگاویانە؟ تەنیا مەسەلەکە بەو هێزانەوە سنووردار نیە کە لە زینی وەرتێ، هێزی نێونەتەوەیی ڕۆڵی چیە لەم مەسەلەیەدا؟ دوران کاڵکان ئاماژەی بە ڕۆڵی ئەمریکا کرد؟ ئەنجامەکانی چی دەبێت؟

ڕێککەوتنی نێوان پارتی و دەوڵەتی تورک لەسەر دروستکردنی بەنداو

هاقان ئاسلان: دیارە کە لە مانگی شوبات دا میت و پارتی کۆبونەوە، لەوێ دا ڕێککەوتنێکیان کرد کە ٣٠ ساڵ بارەگاکانی لە خاکورکەی و برادۆست بمێننەوە. لەو هەرێمانە ئاو هەیە و دەوڵەتی تورکیا بەنیازە ٢١ بەنداو دروست بکات. پارتی چ سازشێکی کردووە؟

ئاحمەد دیجلە : مسرور بارزانی دەڵێ؛ " ئەوانەی ڕەوانە کراون بۆ زینی وەرتێ هێزی حکومەتن" . لەڕواڵەت دا دەردەکەوێت ئەو هێزانە سەر بە حکومەتن؟ داخۆ کەجەکە ڕەتدانەوەی بوونی ئەو هێزانە وەک هێزی حکومەت یان لەو پیلانانەیە کە دەوڵەتی تورک کاری بۆ دەکات؟

لە ئەستانە تورکیا، ئێران و ڕوسیا لەسەر باشور ڕێککەوتن

ڕەمزی کارتاڵ: لە ٢٠١٦ دا لەدوای کودەتای تەمموزەوە دەوڵەتی تورکیا دەستی بە هێرشێکی فراوان کردووە بۆ سەر باشور و لە ٢٠١٨ ەوە دەستی بەگرتنی جێگەکان و دانانی مۆڵگەکانی کردووە ، لە ٢٠٢٠ دەیەوێ بگەیەنێتە قۆناغێکی نوێ. قەندیل دوایین قۆناغ نیە. دەوڵەتی تورک دەیەوێ کە تا دوایین دەستکەوتی گەلی کورد بچێ و لەناویبەرێت. ئامانجی تایبەتی خۆی هەیە لەسەر پەکەکە کە شکاندنی ئیرادەیە چونکە ئەمڕۆ ئەوەی کە بەربەستی سەرەکیە لە بەرامبەر دەوڵەتی تورکیا، پەکەکەیە، پەکەکە هێزێکە کە لە هەم لەڕووی سیاسی، سەربازی، کۆمەڵایەتی، دیبلۆماسی کە ناتوانێ کۆنترۆڵی بکات، وەرای هەموو تەگەرە و بەربەست و هێرشەکانی سەری ئەمڕۆ لە ئاستی کوردستان، ناوچەکە و دونیا دا لە هەڵکشاندایە. بزوتنەوەکە لە دونیا ڕێژەق دروست دەکات. ئامانجیانە کە ئیرادەی پەکەکە بشکێنن، ئەڵبەتە ئەوە ئامانجی سەرەکیان نیە. بینیمان بە بەرچاوی دونیا کە چۆن لە بەرامبەر ریفراندۆم بێڕێزیان کرد، تەنانەت لەسەر ڕیفراندۆمێک کە پارتی دیموکراتی کوردستان خۆی پێشەنگی بۆ کردبوو.
ئەگەر لەوەدا سەرکەوتوون کە تا ئاستێک ئەو ئیرادەیە لەوەدا بشکێنن، ئەو کاتە ئەو هێزەی زۆرەی کە دەوڵەتی تورک بردوویەتیە باشور، لەوە دەهێڵێتەوە و خۆی بەسەر ئەوە دا دەسەپێنێ، داواکانی بەسەر دەسەلاتی باشور دەسەپێنێ. یەکێک لە بابەتەکانی کۆبونەوەی ئەستانە لە نێوان ئێران، تورکیا و ڕوسیا لە ناوبردنی ئەو دەستکەوتەی

باشوری کوردستانە کە لەسەری ڕێککەوتوون و بڕیاری هاوبەشیان داوە و لە ڕاگەیاندنەکانیشیان نەشاردوە. ئەلبەتە قەندیل دوایین قۆناغ نیە بەڵکو یەکێکە لە گرنگترین وێستگەکان. ئەگەر تیشکی سەوزی ئەمەریکا نەبێ تورکیا و پارتی پێکەوە ئەو پیلانە بخەنە واری جێبەجێکردنەوە. ئەو پیلانەی کە لەڕێژاڤاوە دەستیانپێکرد، ئەوەیە کە ئەو ئیرادەیە بشکێنن کە پشت بە گەل دەبەستێت، کوردەکە چارەسەری دیموکراتی بە بنەما دەگرێت نەک تەنیا بۆ کورد بەڵکو بۆ هەموو گەلانی دیکە. دەیانەوێ هەم ئەوە بەربەست بکەن و هەم تورکیا بکێشنە تەوەری خۆیانەوە. بەکێشکردنی تورکیا بۆ تەوەری خۆیان ، سیاسەتی سەرەکی ئەمەریکایە لە هەرێمەکە.
لەسەر کۆبونەوەی کۆنسوڵخانەی تورکیا لەگەڵ پارتەکان (پارتی ، یەکێتی و گۆڕان) دیارە هەن کە پیلانەکەی تورکیای قبوڵ کردووە و هەشیانە کە پیلانەکەی قبوڵ نەکردووە. ئەلبەتە هێزە بالادەستەکان دەستیان هەیە لەو پیلانەدا، مومکین نیە کە بێ پشتگیری ئەوان پارتی ئەوەندە خێرا و بەو هێزەوە جوڵایەوە. دەوڵەتی تورکیا دەیەوێ بەدروستکردنی بەنداو و دانانی بارەگا تەگەرە بۆ جوڵەی گەریلا دروست بکات. پرسیار ئەوەیە کە پارتی چ سازشێکی کردووە. دەبێ زۆر بەوردی بە دوای ئەوە دا بچین. لەسەر ئەو بانگەشانەی کە هێزی مەلدراو لە زینی وەرتێ و بەکارهێنانی دەستەواژەی ” هێزی کاتیین ” دەستەواژەیەکی ڕوون نیە ، تەمومژاوییە چونکە لەو جێیانەی کە پێشووتر چوونە، پاشەکشەیان نەکردووە(دواتر رادەستیان کردووە بە دەوڵەتی تورک). دەوڵەتی تورک کەوتە هەرجێیەک لێی دەرناچێت.

لەناو ئەو هێزەی بۆ زینی وەرتێ جوڵێنراوە بە تورکی قسە دەکەن و بەجلی پێشمەرگەوە هێنراون

ئامەد دیجلە : ئایا کەجەکە ناڕەزایی لە هاتنی ئەو هێزەی پارتیە یان ترسی ئەوەی هەیە کە لە ناو ئەو هیزەی پارتیدا سوپای تورک هەبن؟

ڕەمزی کارتال: هەمیشە ئەوەمان دووبارە کردۆتەوە کە ئیرادەی دەسەلاتی هەرێمەکەمان لە بەرچاوگرتووە. هەمیشە ئامادەیی خۆمانمان نیشانداوە کە بەرپرسیارێتی خۆمان لە ئاست خەڵک دا لەو هەرێمە بەجێبهێنین. بەڵام لەو هەرێمەی کە ئەمەی لەین بەپاساوی کراناوە هێز جوڵێنراوە و ئەوەش پاساوێکی ڕاست نیە و لەسەر داوای تورکیا ئەو هێزە هاتۆتە ئەوە، ئەوەش دەبێتە هۆی زەمینەی شەڕ لەنێوان هێزی کوردی دا. دەبێتە زەمینەی شەڕی گەریلا و پێشمەرگە ، هەروەها خەڵکی هەرێمەکە زانیاریان داوە کە ئەوانەی لەناو پێشمەرگەکاندا

هاتوونەتە ئەوە کوردی نازانن و لە نەو خۆیان دا بە تورکی قسەیان کردووە. دیارە کە بە جلی پێشمەرگەوە هاتونەتە ئەوە. دیارە کە ئەرکداری سوپای تورکیان. دیارە کە خەڵکی هەرێمەکەش ئەوانیان ناوەت. لەسەر ئەوەیە کە ئەمە ناڕازیین لە بوونی ئەو هێزە.

جاهید مەروان: دیارە مەسەلەی ئێران لەو هەرێمە گرنگە، لە ئێستانە ئێران مامەڵەیەکی دژی گرت لە بەرامبەر کورد بەلام لەکرداردا لە شەڕێک دا نیە دژ بە هێزە کوردییەکان و ئاگربەستێکی کاتیی لەئارادایە. داخۆ ئەو جوڵە سەربازییە (لە زینی وەرتێ) لەگەڵ بەشێکی دەسەلاتی باشور بەشێکە لە جوڵەی گوشاری هێنان بۆ ئێران ؟ یان ناچارکردنی پەکەکەیە کە بژارێک بکات؟ چونکە دەزانین کە پەکەکە هەمیشە هەڵەی سێیەمی هەڵبژاردووە بەلام ئایا بەو هەرشانەی سەر کامپی مەخمور و ئەو جوڵەیەی دواییە ناچاری دەکەن بژارێک بکات؟

ڕەمزی کارتاڵ : دیارە کە ئەمەریکا دەیەوێ بەسازش کردن بە تورکیا ، بیکێشێتە بەرەی خۆیەوە و تورکیا لە بەرەی ڕوسیا دووربخاتەوە. زەریفی لەم ڕۆژانە دەچێتە دیمەشق جارێکی مەسەلەی کۆبونەوەکەی ئەستانە دەهێنێنتەوە سەرمێز و دەیەوێ سوریا رازی بکات کە کێشەکانیان لەگەڵ تورکیا چارەسەر بکەن و نەهێڵن کە تورکیا بکەوێتە بەرەی ئەمەریکاوە. دیارە کە سیاسەتێک هەیە لە هەردوولاوە بەرامبەر بە کورد. ئەوەی بە کورد دەمێنیتەوە، ئەوەیە کە دەبێ پێکەوە بجوڵێنەوە. کام یەکێک لەو هێزانە بە ڕوسیا، ئەمەریکا ، ئێران یان تورکیا بێ، گرنگە کە کورد خۆی سیاسەتی خۆی هەبێت و ئەو گەمانە پوچەڵ بکاتەوە. ئەگەر نا ، ئەو هێزانە تا ئێستا دەیانەوێ کورد لە سیاسەتی خۆیان دا بەکاربێنن. ئەوە بۆ ئێرانیش هەمان شێوەیە.

پیلانی جێبەجێکردنی داگیرکردنی زینی وەرتێ لە کۆنسوڵخانەی تورکیا لە هەولێر داڕێژراوە

زوبەیر ئایدار: هەموو کەسێک لە هەرێمەکە رۆژەڤێکی هەیە. هەندێ لایەنی نزیکی لە پارتی رۆژەڤێکی وەهایان دروستکرد کە ئەمەریکییەکان هێزی خۆیان دەنێنە باشور، لەبەرامبەر ئێران دەستیان بە گرتنەبەری ڕێوشوێن کردووە کە هیچ ڕاستییەکی نیە و ئەسلی و ئەساسی نیە. ڕوداوێکی بەشێوەیە نیە. ئەمەریکییەکان ئەو دەرفەتەیان هەیە کە بێن لەگەڵ بزوتنەوە (پەکەکە) دانوسان بکەن، ئەم بزوتنەوەیە کراوەیە بۆ گفتوگۆ لەگەڵ هەموو کەسێک و لە سیاسەتی هێڵی سێیەم دا باوەڕی بەدانوسان لەگەڵ هەموو کەسێک هەیە. ڕاست نیە کە گوایە لە مەسەلەی

ئێران گوشاریان بۆ پەکەکە هێنابێت. دەولەتی تورکیا لە ساڵی ۲۰۰۷ لە هەوڵی داگیرکردنی باشوردایە، لە کۆنسوڵخانەی تورکیا لە هەولێر لەسەر ئەو جولە سەربازییە قسەکراوە و پلان داڕێژراوە و میت لە باشور دەستی بەدیدار کردووە. لە هەمان کات دا هێزی نێونەتەوەییش بەرژوەندی خۆییە هەیە و چەندین سالە هەولی هێشتنەوەی تورکیا دەدەن لە تەوەری خۆیاندا. ئەمەریکا لە باشور گۆڕەپانی ئاسمانی بە تورکیا کردۆتەوە. ئەمەریکا لە رۆژئاڤا سیاسەتێکی هەیە لە باشوریش سیاسەتێکی تری هەیە. روسیاش سیاسەتێکی هەیە. ئێران و تورکیا و روسیا لە ئێستانەوە لەدژی ئەمەریکاش دەجولێنەوە دەبێ خوێندنەوەی دۆخەکە بەلاڕێدا نەبرێت. هەرهێزیک سیاسەتێکی تایبەتی هەیە و بەرژوەندی خۆیان هەیە. لەئاگایی ئەوەداین. بەڵام لە ئارادا داگیرکارییەک هەیە کە دەولەتی تورکیا نەک تەنیا لە باشور بەڵکو لە جێگەی تر ، تورکیا کەوتە شوێنیکەوە لێی دەرناچێت. سەیرکەن لە ئیدلب ۲۱ خاڵی چاودێریان داناوە و بە ئاشکرا دەڵێن؛ ” دەرناچین”. سەرەتا وتی بۆ لەناوبردنی داعش دەچمە بەعشیقە ، ئێستا داعش لەوێ تەواو بووە ئیشی لە بەعشیقە چیە؟ کە دەریدەکات، چەندین جار حکومەتی عێراق داوای کرد بەلام دەرناچن. ئیستا هەنگاو بەهەنگاو داگیرکارییەکانی فراوان دەکات. هەرێمی فراوانی کۆنترۆڵ کردووە، کێ تورکیا لەوێ دەردەکات؟ ئەگەر بە گوشار نەبێت ، سبەینێ بەهیچ شێوەیەک ناتوانن دەریبکەن.

ئێستا ئەو کارە لەچوارچێوەی فراوانکردنی داگیرکارییەکانی دا دەکات. وەکو تر ناکرێ بە تیۆری کۆمپلۆ خوێندنەوەی بۆ بکرێت. لە باشوریش بنکە ، خاڵی چاودێری دادەنێت، سیخوڕی خۆی بەرێ کردووە بۆ وەرتێ. ڕاستەوخۆ سەرپەرشتی ئەو داگیرکارییە دەکەن. مەسەلەی ئێمە ئەوەیە کە دەبێ کورد نەبنە ئامرازێک بۆ ئەو داگیرکارییە. کورد هاوکاری نەکات هیچ ئۆپەراسیۆنێک سەرکەوتوو نابێت. دەوڵەتی تورک ئەو ئۆپەراسیۆنەش بکات سەرکەوتوو نابێت. سیاسەتیان لە هەرێمەکە ئەوەیە کە کورد بە یەک دا بدەن و ئەوانیش هەرێمەکە داگیر بکەن. یەک پرۆژە هەیە ئەویش دوژمنایەتی تورکیایە بۆ کورد کە پرۆژەی داگیرکارییە.

سەید ئەقرەن: مەسەلە تەنیا زینی وەرتێ نیە. بەڵکو لە بەعشیقەش هەن لەوێ بنکەیەکیان کە کاریان لەسەر دامەزراندنی حەشدی وەتەنی لە سوننەکان کرد. خۆ بەخۆ حەشدی وەتەنی لەرێ و لەوێ لە نزیک موسڵ و بەعشیقە هەن، گرێدراوی بەرەی تورکمانییش هێزێکیان دامەزراندووە. داخۆ عێراق هەلویستی چی دەبێت؟

هاقان ئاسلان: کە هێرش کرایە سەر کامپی مەخمور وەزارەتی دەرەوەی

عێراق بانگی کۆنسولی تورکیای لە بەغداد کرد و نامەیەکی نارەزایی پێدان. ئەوەی لە باشور رووبدات کاریگەری لەسەر بەشەکانی تر دەبێ ، کاریگەری لەسەر رۆژاڤا چی دەبێت؟

گوڵستان: ماوەیەک لەمەوبەر وەزیری ناوخۆی تورک سلێمان سۆیلو ناچاربوو دەست لەکاربکیشتەوە و مەسەلە تەنیا کرۆنا نەبوو، دیار بوو کە قەیرانێک هەیە ، داخۆ دەوڵەتی تورک بۆ تێپەراندنی ئەو قەیرانە ناوخۆییە تەنیا قوڵکردنەوەی شەر و فراوانکردنی وەک ڕێیەک بۆ تێپەراندنی ئەو قەیرانە دەبینیت. داخۆ بەڕاستی تورکیا لە بەهێزییەوەیە کە هێرش دەکاتە سەر باشور و ڕۆژاڤا ؟ یان بۆ داپۆشینی ئەو قەیرانەیە؟

ئەو جێیانەی تورکیا داگیری دەکات لێی دەرناچێت

زوبێر ئایدار: دەوڵەتی تورک سیاسەتێکی فراوانخوازی هەیە نەک تەنیا لە باشور و ڕۆژئاڤا بەڵکو لە وڵاتە عەرەبییەکانیش بەڵام لە وڵاتە عەرەبییەکان بەرەنگاری بونەوە. سیاسەتی تورکیا لەسەر موسڵە. بۆی بڕەخسێت ئەو جێیانەی کە فراوانی دەکات، داگیری دەکات، دەیخاتە سەر تورکیا. ئەردۆغان پرۆژەی ئەتاتۆرکی دووەمی هەیە و دەڵێ ؛ " لە سەدەی ٢١ دا تورکیام فراوانکرد، خاکم بەدەستهێنا". دەبینن کە لە باکوری سوریا و ڕۆژئاڤا، لە ئەدلب دەرناچێت. بەلایەوە گرنگ نیە زیانی گیانی چی دەبێ چونکە پرۆژەی فراوانکردنی خاکی هەیە.

حکومەتی عێراق ناڕەزایی ئەمجارەی لە بەرامبەر هێرشی کامپی مەخمور توندترە لە جارەکانی پێشووتر. تورکیا لە لیبیا چ کارەیە؟ تورکیا لە سودان ، قەتەر، سوریا چ کارەیە؟ سیاسەتێکی فراوانخوازییە. دەبێ هەرکەسێک، هێزیکی کە زیانی بینیوە لەو هێرشە فراوانخوازییانە یەکگرتوو بن و بێنە لای یەک، چونکە دۆخێکی جدی هەیە. لە تورکیا ناکۆکی ناوخۆیی و قەیرانی ناخۆیی هەیە، لە هەموو جیهان لە بەرامبەر کرۆنا ڕێوشوێن دەگیریتە بەر بەڵام خەڵکی تورکیا ناچارن بۆ قوتی خۆیان کار بکەن چونکە داهاتیان نیە. لە بەر ئەوەی کە داهاتی وڵات هەمووی بۆ شەڕ خەرج دەکرێت. خەڵکێکی زۆر توشی کرۆنا بووە بەلام دەشاردرێتەوە. ژمارەی توشبوان زۆر زیاترە لەوەی ڕادەگەیەنرێت. لەراستیدا لە ناوخۆدا رووبەرووی تەنگژە بێتەوە. سۆیلو دەستی لەکارکێشانەوەی راستە بەهۆی ئەو تەنگژە ناوخۆییانەوە بەڵام لەناوخۆیاندا سازشیان کرد و پینەیان کرد. بەلام تا کەوە ؟ ئەو ناکۆکیانە بەردەوام دەبێت. دەوڵەتی تورکیا بەئاکەپە، مەهەپە ، بالی سەربازی و ئەرگەنەکۆنییەوە هەمووی سیاسەتێکی دژە کورد بەڕێوەدەبەن. لەسەر باکور، باشور، ڕۆژاڤا و

رۆژهەلات و لە دونیاشدا بەهەمان شێوە سیاسەت لەسەر کورد بەڕێوەدەبەن. ئەگەر خویندنەوەیەکی راست بۆ ئەم دۆخە بکەین، دەکرێت پێشکەوتن و پێهەڵگرتنێکی سیاسی و دیبلۆماسی بکەین، دەکرێت هەم لە هەرێمەکانی پاراستنی میدیا و هەم لە مەیدانی جەماوەری کاری جدی بەڕێوەبەرین.

فەهیم ئیشک: دەوڵەتی تورک دەیەوێ کورد بە یەکدا بدات و شەڕ هەڵگیرسێنێ ، دەیەوێ شەڕی کورد و عەرەب هەڵگیرسێنێ، مەیدانی شەر لە بەرامبەر عەرەبیش دەکاتەوە ، لەناوخۆ دا ئایا مەسەلە چییە ؟ ئەمە بەپێراوییە یان بەڕاستی بەهێزییە، چییە؟

جاهید مەروان: باس لە بەعشیقە کرا کە بنکەی سەربازی هەیە، دیارە کە تورکیا لە تەوەری سونییدا سیاسەت بەریوەدەبات. هێزیان نارد بۆ سۆمال و لیبیا،، دیار ئەو سیاسەتەی کە لە کاتی سەدەی ٢٠ دا لە بەرمبەر هەرێمەکانی بالکان بەڕێوەی برد. هەندێ گروپی سونی بە ئەرە و ئەوە بەرە دەکەن. بۆ نمونە ناردنی هێزی سونی بۆ لیبیا، لەناویدا گروپێک هەیە کە بە ناوی " پێشمەرگەی رۆژ" تەنانەت وتەبێژی سوپای لەبیا مسماری ناوی یەکەکیانی ئاشکرا کرد لەو پێنج کەسەی کە دەستگیرکراون . بەشداری کورد لەو جۆرە پیلانانە چ ئەنجامێکی لێدەکەوێتەوە؟ چۆن هەڵیدەسەنگێنن؟ ڕسکی بۆ کورد چییە؟ لەوانەی مایەی تیگەیشتن بێت عەرەبێک بچێتە لیبیا بەڵام جێی سەرسوڕمانە کە کوردێک پەروەردە بکرێت لەژێر ناوی گروپێکی چەتەدا بچێتە لیبیا، داخە چ کاریگەرییەکی لەسەر ئەو ئیماژە دەبێ کە کورد لە شەڕی دژی داعش لەئاستی نێونەتەوەیی دا دروستی کردووە؟

رەمزی کارتاڵ : لە تەوەری پارتی نەتەوەپەرستی مەهەپە دەوڵەت دا ، بەهەلگیرسانی شەڕی کورد بە کورد، سیاسەت و هێرشی فراوانخوازی لە بەرامبەر عەرەب، ئامانجی سەرەکی قورتاربوونە لە پرسی کورد و لەگەڵ خۆی یەکلاکردنەوەیەتی، ئەوەی عەقلی دەوڵەت بەڕێیوەدەبات پێیوایە ؛ " چارەسەری پرسی کورد واتە پارچەکردنی تورکیا بۆ ئەوەی کە پارچە نەبێت دەبێ گەورەببین" ، جا بۆ گەورەبوون فراواخوازی دەکات بۆ لیبیا ، دەریای رەش ، دونیای عەرەب و بەرەو باشور . هەم پارچە دەکات و هێزی خۆی لەسەر زاڵ دەکات. دەیەوێ بەشەڕی کورد بە کورد ئەو سیاسەتەی بسەپێنێت. هەم ئیماژی کورد تێکبدات ، هەم پلانەکەی سەربخات. بەشەڕی کورد بە کورد گەمارۆی هێزی بزتنەوەی ئازادی کورد دەدات. لەڕاستی دا ئەوەی کە دەیکات ئەنجامی قەیرانێکی گەورەی سیاسی و ئابورییە هەم لەناوخۆ و هەم دەرەوە. دەیەوێ رێی تێپەراندنی ئەو قەیرانە بە سەرکوتکردنی پەکەکە لەژێر

” تیرۆر” دا دەکات بەخەڵک دەڵێن ” سەبر بکەن ئەو پرسە چارسەر بکەین دواتر باری ئابوری باش دەبێت”. ئەوە نەکەن ئەوە ڕووبەڕووی دامان و قەیرانێکی قوڵتر دەبنەوە. بۆ ئەوەش دەخەکە بۆ کورد هەم دەرەفەت و هەم فرسەتێکی گەورەیە. تەنیا مەسەلەکە پەکەکە نیە. دەوڵەتی تورک لە هەرچوارپارچەی کوردستان لە کوێ دەسکەوتی کورد هەبێ وەک پارچەبوونی خۆی لەقەڵەمی دەدات. بۆ ئەوەش دانەمانی فاشیزم پێیوەندی بەهەرچوارپارچەی کوردستانەوە هەیە. لەدوانەکەی نچەروڤان بارزانی ” هێزی پێشمەرگە مافی هەیە بێ هەموو جێیەک بچێ” ئەمە کێشەمان لەوەدا نیە، بەڵام ئەگەر ئەو هێزە لەچوارچێوەی پیلانی دەوڵەتی تورکیا و بۆ شکاندنی ئیرادەی بزوتنەوەی ئازادی بێت و خزمەت بەچەکداهەڵنانی پەکەکە هەبێ ئەوە بەڵێ کێشەیە. هاتنی هێز بۆ زینی وەرتێ لە چوارچێوەی خزمەت بەخەڵکی هەرێمەکە نیە. پێشتر بەو بیانووە هاتنە برادۆست، خاکورکە و خنەرە، تەنانەت پیلانێکی هاوکارییکردنی یەکتر هەیە لە نیوان پارتی و دەوڵەتی تورک. دەبێ لەو سەنگەیەوە چاو لەو مەسەلەکە بکریت. ڕاستە بەشێک ئەو کوردانەی ڕۆژاڤا کە لە باشور پەنابەرن دەکرێنە چەتە و ڕەوانەی لیبیا کراون. بەو پێیەش دەیانەوێ ئیماژی گەلی کورد بشکێنن بەتایەتی ئیماژی ڕۆژئاڤا لەکاتێکدا لەئەنجامی شۆڕش سیاسەتێکی دیموکراسی، یەکسانی و دادوەری دادەڕژێن بەڵام بەو سیاسەتی دەوڵەتی تورک دەیانەوی بلێن کە کوردی ڕۆژئاڤا دەچێت لە لیبیا لە ناوگروپی چەتە شەڕ دەکەن. هەمان ئەو هێزانەیان لە شەڕی شارەکان لە باکوری کوردستان بەکارهێنا. دەبێ ئەوسیاسەتەی دەوڵەی تورک ئاشکرا بکرێت و ڕیسوا بکرێ.

شەش کەس لە “پێشمەرگەی ڕۆژ” لەدەستی لیبیا و ڕوسەکاندان

سەید ئەقرەن: ئەوانەی لە لیبیا دەستگیرکراون شەش کەسن یەکێکیان لە دەستی لیبییەکان و پێنجیان لە دەستی ڕوسەکاندایە، پێنجیان خەڵکی ڕۆژئاڤایە و ئەو دیکە خەڵکی باشورە. دەست بە لەپرسینەوە کراوە لەگەڵیان، ئەوەندەی من زانیاری هەبێ دانپیانەکانیان بلاو دەکرێنەوە. دانپیانەکانیان لەسەر کە پەروەردەی کردوون؟ کەی و لە کوێ؟ بەچی پەروەردەکراون و بۆ چ ئامانجێک ؟ بەئاگایی کە چونەتە ئەوێ ؟ ڕوسەکان بەکراوەیی داوای زانیارییان کردووە؟ . ئەو جولەیەی لە زینێ وەرتێ یە تەنیا پێیوەندی بە پەکەکە نیە. ئامانج یەکێتی نیشتمانیشە. بەقەد پەکەکە ، یەکێتی ئامانجە. لەناو یەکێتیشدا گفتوگۆ هەیە. بانگەشەدەکرێت کە بەیاری هێز جولاندنە بەیاری حکومەتە، ئەوە لەکاتێکدایە کە حکومەتی عێراق ٤ ملیار

دینار پارەی ناردووە بەلام سلێمانی و هەلەبجە بەبەشن لەو بودجەیە. ئێستا قسە لەسەر دوو ئیدارەیی دەکرێت بەلام ئەگەر ئەو ببێت حکومەت لە کوێ دەمێنێ. چ کاریگەری دەبێت لەو قەیرانەی نێوان یەکیتی و پارتی لە حکومەت؟
هاڤاڵ ئاسۆیان : لە قۆناغی رابردوو لە ۹۰کان دا شەڕ کەوتەوە لە نێوان هێز کوردییەکان ئیستا لە ۲۰۲۰ دا ڕسکی شەڕ هەیە؟ خەڵک نارەزایی دەردەبڕن ، داخۆ نارەزایی خەڵک دەکریت چی لێبکەوێتەوە؟ بۆ یەکێتی نەتەوەیی چۆن دەکرێت وەلامی ئەو دۆخە بدرێتەوە؟

هەموو کەس وەک نەچیرڤان بارزانی بیر ناکاتەوە، کەسی وڵاتپارێز لەناو پارتیشدا هەن

زوبێر ئایدار: راستە مەسەلە تەنیا پەکەکە نیە، پرۆژەکەی تورکیا فراوانە ، قۆناغی یەکەم پەکەکە، دواتر یەکێتیە. ئەوە پیلانەی تورکیا لە ڕیفراندۆم دا دەرکەوت. یەکێتی لەم دۆخە ناڕەحەتە، هەندێک لەناویان تەنانەت گفتوگۆ لەسەر ئەوە دەکەن کە لەحکومەت بکشێینەوە یان نا؟ . لەو هەڵوێستەی پارتی ناڕەحەتن. تورکیا بە باشورەوە نەوەستا خۆی گەیاندووە تا لیبیا. لە سوریا، باشور خەڵک بە چەتە دەکات و بەکاریان دەهێنێ بە ئامانجەکانی خۆی، ئەوەی بە لیبیای ناردووە وەک سوپای یەنیچەرییە. ئەوانەی دەیانێرین بۆ لیبیا تورک نین لەترسی نارەزایی ناوخۆیی بەڵکو چەتەی دیکە رەوانە دەکەن. لە باشور زەمینە بەوە دراوە، لەژێر ناوی ئەوەی کە موچەی ۲۰۰۰ دۆلاریان پێدەدەن. بینیمان کاتێ داودئۆغلو چووە باشور ، سەردانی شوێنی پەروەردەکردنیانی کرد. ناوی پێشمەرگەش لەکەدار دەکەن. دەیانبەن بۆ ئامانجی خۆیان بەکاریان دەهێنن. لە سوریا و باشور ئەوانەیان کردەتەوە و پەروەردەیان کردوون و رەوانەی لیبیایان کردوون. بۆ بەرژەوەندی خۆیان و پلانی فراوانخوازییەکانیان بەکاریاندەهێنن. ئەو کەسانەی چ ناوەکیان نیە جگە لەوەی کە خیانەتیان بە کۆمەڵگەکەی خۆیان کردووە.
ئەمە کار لەسەر ئەوە دەکەن کە شەڕ روونەدا ، بە ئەوەی مەترسییەکی وەها نەبێت خەڵک، کەسایەتی و و حزبەکانیش کەوتونەتە خۆ. لەڕوانگەی ئەمەوە هەوڵی بەنرخ و گرنگن. ڕایەکی گشتی فراوان هەیە بە بەراورد بە سالانی ۹۰کان دا ، دیارە کە هەروا کارێکی ئاسان نیە کە هاوکاری لەگەڵ دژومن بکەی و هێرش بکەیە سەر هێزکی تر، ویژدانێکی کۆمەڵایەتی فراوان هەیە، کاردانەوەکان گرنگ و فراوانن، ئەگەر زیاتر بکرێن ئەوە هەنگاوی پاشەکشەیان پێ دەنرێت. ناتوانین بڵێین هەمووکەس لە ناو پارتی دیموکراتی کوردستاندا وەک نەچیرڤان

بارزانی بیردەکەنەوە، باش دەزانین کە بنکەیەکی وڵاتپارێزیش لەناو پارتیدا هەیە و لەو باو□□شداین کە نارەزایی دەربرن بارامبەر ئەو دۆخە. بەڵام ئێمە خەڵک و رای گشتی ئاگادار دەکەینەوە کە مەترسییەکی وەها هەیە. هەرچییەک ببێ نابێ شەری نێوان کورد و کورد ڕووبدات، ئەگەر پێش بەوە بگرین دەبێتە گەورەرین زەبر لە دەولەتی تورک. دەبێ ئامانجەکانیان وەلابنێین. دەبێ هەموو کەسێک بەشێوەیەک نارەزایی دەربڕی و ئەرکی سەرشانی خۆی بەجێبێنێت.

گولستان ئیکە: دیارە ڕوونە کە نەخشە چیە، بەلام دەگوترێت کە هەموو کەسێک هەلوێستی خۆی نیشان بدات ، مەبەست چیە؟ داخۆ داواتان ئەوەیە کە پێشمەرگە لە زینێ وەرتێ بکشێتەوە؟ لە پەنجەرەی یەکیتی نەتەوەیەوە، چارەسەری چیە؟

ئامەد دیجلە: گەلی کورد، ڕێکخراوەی کۆمەلگەی مەدەنی ، هونەرمەندەکان دەتوانن چی بکەن بۆ ئەوەی کە ڕێ لەو شەڕە بگرن. لە زۆر کەناڵ و دەزگای راگەیاندنی نێونەتەوەیی□ش چەندین شیکاری هەیە دەوڵەت بۆ پەردەپۆشکردنی قەیرانی ناوخۆیی، هەوڵی داگیرکاری و قەیرانی دەرەکی دەدات؟ داخۆ ئەڵقەی لاوازی ڕژێمی تورکیا چیە کە ئەگەری داڕمان و شکانی هەبێت؟ بۆ ئەوەی پێک بێت دەبێ چی بکرێت و چ کۆششێک بدرێت؟

جاهید مەروان: دیارە زۆربەی چاوەڕوانیەکان لە کوردن ، دەزانین کە لە ئاستی نێونەتەوەیی□شدا توێژێکی دۆستی گەلی کوردی باشوری کوردستان هەیە مەبەستم ئاستی دەوڵەتەکان نیە، بەڵکو رێکخراوە و کەسایەتی نێونەتەوەیی کە دۆستی کوردن و لایەنگری پێگەی سیاسی گەلی کوردن، دەتوانن کە گوشار بۆ حکومەت ب□ن□ن و بانگەوازی بکەن پاشەکشە بکات لەو هەنگاوە؟

گەلەکەمان هێزی ڕێگرتن لەشەڕ و چارەسەرین

رەمزی کارتاڵ : بۆ چارەسەری هێزی سەرەکی گەلەکەمانن. هەموو هێزێکی نیونەتەوەیی و ناوچەکە ئەجیندای تایبەت بە خۆیان هەیە. حساب و ستراتیژی خۆیان هەیە. بەڵام ئەگەر گەلی کورد خۆی بەهەوڵ ، هێز و جموجوڵی خۆی ئەو پیلانە پوچەل بکاتەوە، ڕی بەو شەڕە بگرێت ، ئەوە دەبیتە زەمینەی هەڵکشانی هیزی کورد هەم لە ڕووی سیاسی ، دیبلۆماسی، جەماوەری، کۆمەلایەتی ئەوە کاریگەری لەسەر هێزە نێونەتەوەییەکان دەبێت و ناچاریان گۆرانکاریان دەکات لە سیاسەتیاندا. گەلەکەمان لە ئیستادا هێزی سەرەکیە . لە هەموو پارچەکان بەتایبەتی باشور، گرنگە نارەزایی دەربڕن. دەبێ هونەرمەند، ڕۆشەنبیران، سیاسەتمەدار، ڕێخکراوەی کۆمەلگەی مەدەنی

چاوەڕوانی ئەوە نەبن کە گەریلا شەڕ بکات و لە ڕووی سەربازییەوە هەندە ئەنجام بەدەستبێت یان پێیان وابیت کە هێزی نەتەوەیی دەستوەردات، نەخێر دەبێ لەو چاوەڕوانییەدا نەبن. دەبێ بەر لە هەموو کەس گەلی کورد ڕێ بەو شەڕە نەدەن ، ڕێی بەو سیاسەتەی دەوڵەتی تورکیا نەدەن. دەبێ خەڵک دەنگی بەرز بکاتەوە و ڕەوتی گۆرانکارییەکان بگۆڕن. دەبێ هەم بەڕێپێوان، بەکۆبونەوەی جەماوەری، لەدوانی چاپەمەنی، بەقەڵغانانی زیندوو بەرەو هەرێمەکە و هەموو پارتە سیاسییەکان دەبێ پێکەوە کار بکەن و گوشار بێنن. تەنانەت گوشار بۆ پارتی دیموکراتی کوردستانیش بێنن. ئەگەر گەلی کورد پەرە بە بەرخودان و تێکۆشانێک بدات لە بەرامبەر بەو داگیرکارییە سەپێنراوەی دەوڵەتی تورک بەسەر باشوردا، شکاندنی سیاسەتی دەوڵەتی تورکیا لەگەڵ خۆیدا دەستکەوتی گەورە بۆ گەلەکەمان دێنی لە هەموو بەشەکانی کوردستان و تەنانەت ناوچەکەش. زەمینەی ئەوەش هەیە و هەڵویستی گەلی کورد گرنگە.

گەلی کورد دەستەکی زۆری هەیە لە ئاستی نەتەوەییدا هەم ئاکادیمیسیانان، هەم ڕیکخراوە و بزوتنەوەی جیاواز هەیە، هەرچەن لە داگیرکارییەکانی کۆبانێ، گرێ سپی و سەرێکانی دا هەستانە سەر پێ، بەلام گەلی کورد کاتێ ڕاپەرێ، ئەوە دەستانی نەتەوەییش پالپشتی لێدەکەن و دەکرێت ئەو تێکۆشانە لەگەڵ ڕاگەیاندنە کوردیەکان و گەلی کورد پێکەوە بەڕێوە ببرێت.

فەهمی ئیشک: بەڕێ بەرێز ئایدار ئەوە سەبارەت بە هەڵوێست نیشاندان لەئاستی ناوخۆ و دەرەوە دەکرێت چی بڵێن؟

نۆکەریتی و هاوکاریکردنی دەوڵەتی تورک هێڵی سورە

زوبەرئایدار : بەڕێز سەبارەت بەهەلوێست، ئێمە هەندە هێڵی سورمان هەیە و دەبێ هەشبێت. هێلی سورمان ئەوەیە کە دەبێ هیچ کەسێک نەبێتە هاوکار و نۆکەری دوژمن و داگیرکەر، ئەوە مەبەست لە هەموو کوردستان و هەموو جێیەکە. بەهەمان شێوە ئەگەر ئێمە لە دژی گەلی کورد هاوکاری هێزێکی داگیرکەرمان کرد با هەموو گەلی کورد لە دژمان بکەوێتە جوڵە کە هەرگیز ڕوونادات و تا ئێستاش لە بەرامبەر بە کورد لەگەڵ هیچ هێزێکی داگیرکەردا دەستمان تێکەڵ نەکردووە. دەبێ هەموو کەسێک بزانێ ئەوەی کە ئەو دەوڵەتی تورکە کە سەرکێشی داگیرکاری و دوژمنایەتی گەلی کورد دەکات دەبێ هەموو کەسێ لە دژی دەوڵەتی تورک بکەویتەخۆ . هەرکەسێک کە هاوکاریان بکات دەبێ لەدژی ڕاوەستین و ناچاری هەنگاوی پاشەکشەیان پێبکات، دەبێ لەهەموو بەشەکانی کوردستان هەمان شت بکرێت. ئێمە نالێین کە با دیدار

لەگەل دەولەتی تورکیا نەکەن، ئەمە دەلێین با هاوکاریان نەکەن و نەکەراتیان بۆ نەکەن. هەموو پارتەکان بە تایبەتی یەکیتی، گۆران ، حزبەکانی رۆژهەلاتی و ڕۆژقا دەبێ هەلوێستیان هەبێت. لەوانەیە بەرژەوەندی جیا ، بەچونی جیا هەبێت لە نێوان کورد دا، کێشە هەرچییەک هەبێ، دەبێ بە پرەنسیپ مامەلە بکەین و لەڕێی دانوسان و گفتوگۆ هەڵوێست هەبێت، ئەمە دەلێین میکانیزما و چەترێکی نەتەوەیی هەبێت بۆ ئەوەی کە قۆناغەکانی مەترسیداردا بیخەنە جوڵە و هەڵویستی هاوبەشمان هەبێت. دەبێ هەموو کەسێک شەڕی ناوخۆیی وەک هێلی سور ببینێت. کێشە هەرچییەک بێت دەبێ بە دیالۆگ چارەسەر بکرێت. نەچیرڤان بارزانی دەیتوانی بڵێ ” کێشەمان لەگەڵ پەکەکە هەیە ، کوردین ، براین دەتوانین پیکەوە کێشەکان چارەسەر بکەین” .
ڕای گشتی گرنگە کە خاوەن هەلوێست بێت ، رۆشەنبیر، سیاسەتمەدار، هونەرمەند و پارتی سیاسی و ریکخراوەکان و هەموو کەسێک دەبێ هەلوێست نیشاندان بدات.
ئەمە بزوتنەوە و گەلەکین کە لە ئاستی نیونەتەوەییدا کاریگەرمان هەیە، دەستانمان دەتوانن ڕۆڵی خۆیان ببینن، لەگەڵ پارتی ، یەکیتی و لەگەڵ ئەمە دەتوانن پەیوەندی ببەستن و دەتوانن بڵێن کە ئەمە هەڵەین. لەو بارەیەوە دەستانمان دەخەینە گەڕ.

سەرەتا کشانەوە دوایی دیالۆگ

گوڵستان ئیکە: کاری بەپەلە چیە؟ داخۆ بەکشانەوەی پێشمەرگە پرسەکە چارەسەر دەبێت؟ بانگەوازیتان هەیە بۆ پارتی دیموکراتی کوردستان؟
زوبەر ئایدار: هەر هێزێک بگەڕێتەوە بۆ جێی ١٥ ڕۆژ لەمەوبەر کێشە دروست نابێت. سەرەتا کشانەوە، دوایی دیالۆگ. هەنگاوی کردەیی ئەوەیە. دەولەتی تورک لەوانەیە کە نمایشی هێز بکات بەڵام ئەو هێزەشی نیە لە ناوخۆ و دەرەوەدا کێشەی هەیە، چەندەی دەوێ با تەکنیک بەکاربەنێ و بلێ کە ئەنجام بەدەست بێنێ، بەلام بەو تێکۆشانەی لەمساڵ دا بەڕێوەببرێت دەکرێت شکست بەو ڕژێمە بهێنرێت، پێشتریش سەدام وادیار دەبوو ناروخێت بەلام ڕوخا. داوا لە گەنجانی کوردستان دەکەم لە هەموو بەشەکانی کوردستان و مەترۆپۆلەکان کە لە دژی ئەو ڕژێمە داگیرکەرە هەڵوێستیان نیشان بدەن.

فەهیم ئیشک: بانگەوازییتان بۆ پارتی دیموکراتی کوردستان چیە؟

ڕەمزی کارتاڵ: کشانەوەی هێز لە زینی وەرتێ گرنگە بۆ نەهێشتنی رسکی کەوتنەوەی شەڕ. بەڵام کۆتا چارەسەری نیە. قۆناغ ، قۆناغی

بەرزکردنەوەی ئاستی تێکۆشانە لە بەرامبەر ئەو سیاسەتە فراوانخوازی و هێرشکارییەی دەولەتی تورک. ئەگەر ئەو تێکۆشانە نەکریت ئەوە کێشەکە لە جێی دیکەی هاوشێوەی زینی وەرتێ دووبارە دەبنەوە. دەبێ پرۆسەکە بەشێوەیەکی دیکە بەسەر دەولەتی تورکدا هەڵگەڕێتەوە. هەرچەن لە دژی داعش لە هەموو بەشەکانی کوردستانەوە چوونە رۆژئاڤا و هەرچەن هەموو چەی تێکۆشانی نێونەتەوەییمان لەسەر رۆژئاڤا بوو و پێشکەوتنی گرنگی لێکەوتەوە. ئەمرۆش لە دژی دەولەتی تورک کە هاوکار و هێزی پشت پەردەی داعش و چەتەکانە و لە باشوری کوردستان هەمان سیاسەت بەرەوەدەبات دەبێ هەموو بەشەکانی کوردستان و هێزمان لە ئاستی نیونەتەوەییدا لەسەر ئەو بەشە چڕ بکەینەوە و لەدژی ئەو هێزە داگیرکەرە ئاستی هەموو جۆرە تێکۆشانێک بەرزبکەینەوە. هەر چۆن داعش لە رۆژئاڤا شکستی پێهێنرا ئەوە ئەمرۆش لەباشور پاترۆنی داعش کە دەولەتی تورکە دەبێ شکستی پێبهێنرێت. هەولەمەرج بۆ ئەم هەنگاوە هەم لەئاستی ناوخۆ و هەم لە ئاستی نیونەتەوەییدا لەبارە و بانگەوازی سەفەربەری لە هەموو کوردستانیان دەکەین کە لە چوارچێوەی ئەو ستراتیژیەدا بجوڵێنەوە. دەبێ گەنجان لەسەر سەفەربەرییەدا لە هەموو بەشەکانی کوردستان و دەرەوەی وڵات لەو چوارچێوەیەدا بەشداری لە قۆناغەکەدا بکەن. ئەوە تێکۆشانی گەلی کوردە کە کاریگەری لە رای گشتی نێونەتەوەیی دەکات. بۆ ئەوەش کات کاتی داڕماندنی فاشیزمە و بانگەوازی لە ژنان، گەنجان ، پارتە سیاسیەکان و گەلی باشوری کوردستان دەکەم کە تێکۆشانیان لەو چوارچێوەیەدا چر بکەنەوە.

سەرچاوە:

بەشی یەکەم

/http://www.medyahaber.info/19medyahaberdegundem

بەشی دووەم

/http://www.medyahaber.info/19-30medyahaberdegundem